

Rozhledy matematicko-fyzikální

Bohumil Vybíral; Jan Kříž
PRÆMIUM BOHEMIÆ 2016 olympionikům

Rozhledy matematicko-fyzikální, Vol. 92 (2017), No. 1, 43–49

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/146739>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2017

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

PRÆMIUM BOHEMIÆ 2016 olympionikům

Bohumil Vybíral, Jan Kříž, PřF UHK, Hradec Králové

Již po šestnácté byli 4. prosince 2016 na státním zámku Sychrov oceněni medailisté z mezinárodních přírodovědných olympiád s celosvětovou účastí řešitelů. Jde o soutěže organizované ve fyzice, chemii, biologii, matematice a informatice, které v roce 2016 přinesly českým studentům jednu zlatou, deset stříbrných a šest bronzových medailí. Tento úspěch byl korunován udělením prestižních nadačních cen Præmium

Bohemiæ 2016. Ceny již od roku 2001 uděluje rodinná *Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji*. Za dobu své existence tato nadace českým studentům, přírodovědným olympionikům ze světových soutěží, udělila celkem 337 cen Præmium Bohemiæ v celkové výši 5,87 miliónů Kč. Oceněných studentů je méně než počet cen, protože statut pro udělení cen umožňuje, aby v určitém roce jeden student získal najednou i více cen (prakticky až dvě ceny), pokud v určitém roce na více různých přírodovědných olympiádách se světovou účastí získal medaili (v roce 2016 se tak stalo ve dvou případech). Olympionikovi může být nadační cena udělena i opakovaně v různých letech, přiveze-li ze světa medaile (v historii je několik případů třikrát i čtyřikrát opakovaných laureátů Præmium Bohemiæ).

Co tato cena českému medailistovi přináší? Je to medaile B. J. Horáčka ze stejného kovu jako medaile olympijská (s vyraženým jménem laureáta na jejím rubu), diplom a finanční odměna. Ta za zlatou medaili za rok 2016 činila 50 tisíc Kč, za stříbrnou 25 tisíc Kč a za bronzovou 15 tisíc Kč.

Slavnostní udělení cen se konalo v neděli 4. prosince 2016 v den 92. výročí narození mecenáše Bohuslava Jana Horáčka v zámeckém divadle na Sychrově. Zúčastnili se nejen ocenění studenti a studentky s rodinným doprovodem, nýbrž i vzácní hosté. Mezi nimi byli představitelé přírodovědných olympiád ČR, zástupci některých škol, předseda správní rady Nadace Mgr. František Horáček a členové správní a dozorčí rady Nadace a také zástupci sdělovacích prostředků. Za Učenou společnost ČR

ZPRÁVY

promluvil prof. MUDr. Jan Štěpán, DrSc. a jménem Jednoty českých matematiků a fyziků účastníky pozdravil prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc. Poté Doc. RNDr. Jan Kříž, Ph.D., prorektor Univerzity Hradec Králové a předseda FO, ve svém vystoupení seznámil přítomné s úspěchy jednotlivých českých reprezentací na světových přírodovědných olympiádách v roce 2016. Poté Jan Horáček (člen správní rady a syn mecenáše) a prof. B. Vybíral předali studentům a studentkám ocenění. Za vyznamenané studenty poté promluvil Filip Bialas, který v roce 2016 získal na světových soutěžích dvě stříbrné medaile. Slavnost moderovala Mgr. Jaroslava Nývltová (již po čtrnácté), která také se studentkami a studenty Gymnázia ve Vrchlabí připravila hudební doprovod. Reportáž o udílení cen Præmium Bohemiæ 2016 zařadila do večerních Událostí 4. 12. 2016 Česká televize (viz [2]). Byl rovněž profesionálně pořizován videozáznam podstatných částí slavnosti a byly natočeny rozhovory s některými účastníky (videozáznam bude umístěn na internet, na stránkách You Tube).

Obr. 1: Bohuslav Jan Horáček (1924–2002) ve středu oceněných studentů na 1. ročníku udílení cen Præmium Bohemiæ v zámeckém divadle na Sychrově dne 4. prosince 2001

Mezinárodní (světové) přírodovědné olympiády v roce 2016

K tomu, abychom navštívili oceňované přírodovědné olympiády, museli bychom procestovat kus světa. Tak se symbolicky vydejme na dlouhou poznávací cestu po Evropě a Asii s cílem mapovat kroky českých olympioniků na jejich poutích za medailemi. Použijeme-li dějepisnou terminologii, můžeme konstatovat, že po roce 2015 i v roce 2016 pokračovala doba převážně stříbrná – ze 17 medailí jich 10 bylo stříbrných.

Naši cestu začneme poměrně nedaleko. Mezinárodní fyzikální olympiáda (v roce 2016 v pořadí již čtyřicátá sedmá) se konala ve švýcarském Curychu. Bylo to na půdě curyšské univerzity, tedy na univerzitě, kde před více než 100 lety získal svůj první doktorát Albert Einstein. Pětice českých mladých fyziků se na tomto curyšském kolbišti utkala s dalšími 398 soutěžícími z 84 zemí pěti kontinentů. Všichni naši studenti uspěli a výsledkem jsou tři bronzové medaile a dvě čestná uznání. V neoficiálním pořadí států tak vystoupali na 35. místo.

Posuňme se nyní na východ, ale zůstaňme ještě v Evropě. Letošní 28. ročník Mezinárodní olympiády v informatice hostila metropole ruského Tatarstánu, Kazaň. Zúčastnilo se jí 308 řešitelů z 80 států celého světa. Čtveřice mladých českých programátorů dokázala zvítězit nad záplavou algoritmů a domů přivezla poklad v podobě kompletní sady medailí. Jediná letošní zlatá medaile patří informatikovi Václavu Volhejnovi.

Naše cesta dál povede na jih, na pomezí Evropy a Asie, kde leží gruzínské hlavní město Tbilisi. Právě tam vyrazila na již 48. ročník Mezinárodní chemické olympiády čtveřice českých mladíků. Svedla chemické souboje s 264 vrstevníky ze 67 zemí světa. Naši hoši si v nich vedli nadmíru úspěšně a vybojovali tři stříbrné a jednu bronzovou medaili.

Pokračujme ale v jihovýchodním kursu a přesuňme se do hlavního města východoasijského Vietnamu. V hlavním městě Hanoji si dali dostaveníčko světoví mladí biologové na Mezinárodní biologické olympiádě, a to v historii již po sedmadvacáté. Dvě české dívky a dva mladíci bojovali s 253 přírodovědci z 63 zemí. Rovněž ve Vietnamu cinkaly stříbrné medaile, a to pro všechny české nadějně biologové. Česká republika tak patřila společně s Německem a Maďarskem k nejúspěšnějším státům Evropské unie.

Naše další cesta už nebude dlouhá. Severovýchodně od Hanoje nalezneme obchodní a ekonomické centrum Hongkong. Tam měla své dějiště nejstarší a také největší Mezinárodní matematická olympiáda, v pořadí

již padesátá sedmá. Šest českých mladých matematiků změřilo své síly v historicky rekordní konkurenci 602 soutěžících ze 109 zemí. Dvě stříbrné a jedna bronzová medaile a 37. místo v neoficiálním pořadí národů jsou jistě velmi cenným úspěchem.

Na cestě z východní Asie zpět domů se ještě zastavme v kolébce civilizace – Indii. Právě tam ve druhé dekádě prosince probíhala jubilejní 10. mezinárodní olympiáda v astronomii s astrofyzikou. Vzhledem k tomu, že se tato olympiáda konala až po datu udělení nadačních cen 2016, budou čeští držitelé medailí ocenění až v roce 2017.

Laureáti Præmium Bohemiæ 2016

Fyzika (46. MFO): Kryštof Kolář (bronzová medaile, absolvent Gymnázia, tř. Kapitána Jaroše v Brně, studuje St. Hugh's College v Oxfordu), *Lukáš Honsa* (bronzová medaile, absolvent Gymnázia, Jírovcova v Českých Budějovicích, studuje MFF Univerzity Karlovy v Praze), *Jiří Etrych* (bronzová medaile, absolvent Gymnázia, Dašická, Pardubice, studuje Trinity College v Cambridge).

Chemie (48. MChO): Jiří Etrych (stříbrná medaile) (viz Fyzika), *Josef Tomeček* (stříbrná medaile, studuje Gymnázium Jana Pivečky a SOŠ, Slavičín), *Ladislav Prener* (stříbrná medaile, absolvent Gymnázia, Jírovcova, České Budějovice, studuje VŠCHT v Praze), *Pavel Zelenka* (bronzová medaile, absolvent Gymnázia, Studentská v Ostrově, studuje VŠCHT v Praze).

Biologie (27. MBO): Kateřina Kubíková (stříbrná medaile, studuje Gymnázium, Botičská v Praze 2), *Václav Bočan* (stříbrná medaile, absolvent Podkrušnohorského gymnázia, Most, studuje Přírodovědeckou fakultu UK v Praze), *Jan Pražák* (stříbrná medaile, absolvent Biskupského gymnázia B. Balbína, Hradec Králové), *Zuzana Konvičková* (stříbrná medaile, absolventka Gymnázia, Pontassievská, Znojmo, studuje 2. lékařskou fakultu UK v Praze).

Matematika (57. MMO): Filip Bialas (stříbrná medaile, studuje Gymnázium Opatov, Praha 4), *Pavel Hudec* (stříbrná medaile, studuje Gymnázium Jiřího Gutha-Jarkovského, Praha 1), *Pavel Turek* (bronzová medaile, studuje Gymnázium, Tomkova, Olomouc-Hejčín).

Informatika (28. IOI): Václav Volhejn (zlatá medaile, studuje Gymnázium Jana Keplera, Praha 6), *Filip Bialas* (stříbrná medaile) (viz Matematika), *Richard Hladík* (bronzová medaile, studuje Gymnázium a obchodní akademii, Mariánské Lázně).

Obr. 2: Studenti ocenění Præmium Bohemiæ 2016

Obr. 3: Student Václav Volhejn při přebírání zlaté medaile, J. Horáček a B. Vybíral

Z děkovného projevu laureáta ceny Præmium Bohemiæ Filipa Bialase

Je mi ctí, že jsem dostal možnost zde dnes, na této slavnostní události, promluvit jménem studentů. Před několika lety bych vůbec neřekl, jak moc mě nyní bude matematika, fyzika a informatika bavit a kolik se toho nad rámec středoškolského učiva naučím. Za to vše vděčím hlavně olympiádám, které mně daly zprvu potřebnou motivaci a posléze mně umožnily získat mnoho vědomostí, přátel a skvělých zážitků. Chtěl bych tedy nejdříve poděkovat všem organizátorům těchto soutěží. Díky mému zvýšenému zájmu o některé obory studia mám tu možnost prožívat středoškolský život asi dost odlišným způsobem než typický student. Mezinárodní olympiády mi umožnily procestovat kus světa a poznat mnoho zajímavých lidí. Nezanedbatelnou část svého života jsem však nestrávil jen na samotných soutěžích, ale i na různých odborných soustředěních, kde jsem se toho nejen mnoho naučil, ale také jsem se dostal do komunity lidí s podobnými zájmy.

Obr. 4: Filip Bialas při děkovném projevu

Rád bych nyní poděkoval všem v našem blízkém okolí, kterým vděčíme za naše úspěchy a život, který nyní vedeme – rodině, přátelům i učitelům. Protože především oni nám poskytovali psychickou podporu a zastávali velkou roli nejen v začátcích naší soutěžní kariéry. Závěrem rád jménem všech oceněných děkuji panu Bohuslavu Janu Horáčkovi a všem, kteří se o Nadaci dále starají, za to, že se rozhodli podpořit právě nás – čehož si velmi vážím – a budoucím generacím přeji, aby se tato slavnostní událost dále opakovala, jak již tomu je letos pošestnácté. Jsem velmi zvědavý, kde budeme za několik let. Kdo z nás se vydá akademickou drahou a

kdo se vydá třeba i úplně jiným směrem, než to vypadá nyní. Ať ale dopadneme jakkoliv, tak myslím, že můžu za všechny říci, že olympiády nám daly do života cenné zkušenosti, které určitě někdy využijeme.

Literatura

- [1] Vybíral, B., Kříž, J.: *Præmium Bohemiæ 2016*. Nadace B. Jana Horáčka Českému ráji, Turnov, 2016.
- [2] Události na ČT 1 a ČT 24 dne 4. 12. 2016 <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/216411000101204/video/508293>
- [3] Internetový archiv Euscreen Beta: http://euscreen.eu/play.jsp?id=EUS_B680B46FFCCA4861AB3F0B5EAD212A82
- [4] Vybíral, B.: *Præmium Bohemiæ – neobyčejný příklad mecenášství. Vesmír*, roč. 72 (2013), č. 7-8, s. 392–396.

Celostátní kolo 58. ročníku Fyzikální olympiády

Filip Studnička, Bohumil Vybíral, Jan Kříž, Ústřední komise FO

Již po padesáté osmé se setkali studenti a studentky středních škol na největším českém národním fyzikálním klání, Fyzikální olympiádě (FO) nejvyšší kategorie A. Letošní soutěž probíhala od 7. do 10. února 2017 v Rumburku. Záštitu nad soutěží převzal hejtman Ústeckého kraje *Oldřich Bubeníček*, konání soutěže mimo jiných podpořily Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ústecký kraj, město Rumburk, Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Cesta studenta na celostátní kolo začíná domácím kolem FO. Poté pokračovala přes krajské kolo, které proběhlo 18. ledna 2017. Pak se zpravidla 50 nejlepších úspěšných řešitelů setká na celostátním kole kategorie A. Letos si 58. ročník FO vzal na starost Ústecký kraj za vydatné organizační podpory Gymnázia Rumburk. V Rumburku probíhal soubor 49 studentů. Pozvaní studenti v úterý 7. února přijeli do místa ubytování, kterým letos byl Penzion u Parku a Internát Střední zdravotnické školy a Obchodní akademie Rumburk. Studenti se letos na celostátní kolo registrovali pouze elektronicky, pomocí webového formuláře.